

การศึกษาเรื่อง “การประเมินผลนโยบายการจัดการการผลิตและการตลาดหอมแดงภายใต้การค้าเสรีในจังหวัด ศรีสะเกษ ปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49” มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสำเร็จของนโยบายดังกล่าวหลังจากที่ประเทศไทย เริ่มมีการเปิดเสรีการค้ากับหลายประเทศ ค้นหาปัจจัยแห่งความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายฯ และนำข้อค้นพบ ไปสู่การสร้างข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์เพื่อการปรับตัวของนโยบายภายใต้การค้าเสรี

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 770 ครัวเรือน 44 หมู่บ้าน โดยเก็บข้อมูลทั้งจากการแจก แบบสอบถามครัวเรือน สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างผู้นำหมู่บ้าน สัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึง สังเกตและ บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย/โครงการ/งานตามแบบตรวจสอบรายการ ซึ่งใช้สถิติ คือ จำนวนนับ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน ไตรศแควร์ คาเมอร์ส วิ เทาบีและเทชีควบคู่กับหลักเหตุผลในการวิเคราะห์ข้อมูล อนึ่ง กำหนดกลุ่มปัจจัยในการศึกษา ประกอบไปด้วยปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำ คือ ปัจจัยด้านโครงการ/งานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยแวดล้อม คือ ปัจจัยด้านกลุ่มเป้าหมาย (ชุมชนและครัวเรือน)

ผลการศึกษาพบว่านโยบายฯไม่สามารถทำให้ผลผลิตโดยภาพรวมมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ไม่สามารถลด ต้นทุนการผลิตจากที่ดินทุนยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแม้จะสอดคล้องกับภาวะเงินเฟ้อ ไม่สามารถเพิ่มมูลค่าของผลผลิตในมิติ ราคาขายที่เกษตรกรได้รับเมื่อราคาขายเทียบกับภาวะเงินเฟ้อขึ้นถือว่าลดลง และไม่สามารถสร้างความสมดุลของความ ต้องการซื้อและความต้องการขายผลผลิตในตลาดในพื้นที่สะท้อนได้จากความผันผวนของราคา แต่สามารถลดการเป็นหนี้ นอกกระบบรวมถึงหนี้ที่เกินกำลังที่จะใช้คืนของเกษตรกรส่วนใหญ่ลงได้ (53.1% และ 53% ตามลำดับ) ส่วนปัจจัยแห่ง ความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบายฯที่สำคัญที่สุดนั้น คือ ปัจจัยแวดล้อมที่อิงกับพื้นที่หรือวิถีการผลิตและการตลาด แบบต่างๆ อาทิ ภูมิประเทศ ลักษณะดินและการปลูกพืชอย่างอื่นคู่ขนานหอมแดง ทั้งนี้ ปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างความยั่งยืน นำไปสู่การบรรลุผลระดับนโยบายที่สำคัญได้หลายประการ อาทิ การรวมกลุ่มและการเน้นเศรษฐกิจภายในชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ได้จากการศึกษานี้เสนอให้ภาครัฐมีนโยบายทั้งในลักษณะภาพรวมและเฉพาะพื้นที่ ซึ่งมุ่งสร้างความได้เปรียบเชิงแข่งขันบนความเสียเปรียบเชิงเปรียบเทียบ อาทิ ด้วยการรื้อฟื้นคณะอนุกรรมการที่รับผิดชอบ นโยบายนี้โดยเฉพาะในระดับจังหวัดขึ้นมาอีกครั้ง และผลักดันให้เกิดการซื้อขายล่วงหน้ารวมถึงอุตสาหกรรมแปรรูป น้ำพริกเผา พร้อมทั้ง หนุนสร้างและหนุนเสริมวิถีแบบพึ่งตนเองให้กับกลุ่มเป้าหมาย อาทิ หนุนสร้างการผลิตปุ๋ย/ยาฉีดใช้ เองในชุมชนและครัวเรือน และหนุนเสริมการแลกเปลี่ยนสินค้ากันระหว่างสหกรณ์

The objective of this study is to evaluate the success and failure of the Thai shallot production and marketing management policy after the signing of free trade agreements with a number of countries. It also searches for factors which determine the outcome as well as giving strategic recommendations for policy adjustment under the present trade liberalization era.

For the methodology, the data of this research was collected from 770 households and 44 villages by using questionnaires for households, structural interviews for village headers, in-depth interviews of the people in related agencies, and check-list record for necessary observations. As for the data analysis, this research mainly used Chi-square, Cramer's V, Tau-b, and Tau-c for analyzing data before using the logic principle. For the determinants of success and failure, they consist of the actionable factors (the project/task and related agencies) and the conditioners (target groups).

The results of this study show that the policy could not increase product quality while production cost was continuously rising even though it was corresponded with inflationary condition. It also could not increase the sale price, which declined when compared with inflationary condition. Similarly, it could not balance the demand and supply of production reflected from price fluctuation. However, the policy could reduce farmer's debts since about 53% of farmers were less indebted. As for the determinants of policy success and failure, the results show that mode of production and marketing, which concluded many of area-based conditioners, were the most important; such as landscape, soil type, and other plant which plantation parallels with the shallot.

The overall results bring to the strategic recommendation that government should formulate policy both general and area-specific which focus on competition-building under their comparative disadvantage, such as re-establishment of specific policy responsive committee in the provincial level, and forcing contract farming system including shallot modifying industry. Moreover, government should also encourage the creation and support for self-reliance, such as production of self-fertilizer and account trade among co-operatives.

